

150

Obeleženo 150 godina metrologije u Srbiji

DMDM – STUB METROLOŠKOG SISTEMA SRBIJE

Direkcija za mere i драгоцене метале (u daljem tekstu: DMDM) obeležila je, 30. novembra 2023. godine, veliki jubilej – 150 godina metrologije u Srbiji, svečanom akademijom koja je održana u Domu Narodne skupštine Republike Srbije.

Svečanoj akademiji prisustvovali su ministarka nauke, tehnološkog razvoja i inovacija, *dr Jelena Begović*, ministar unutrašnje i spoljne trgovine, *Tomislav Momirović*, predstavnici nacionalnih metroloških instituta iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Bugarske, kao i mnogobrojni prijatelji i saradnici Direkcije za мере и драгоцене метале.

Svečana akademija otpočela je himnom Bože pravde u izvođenju hora „Obilić“ AKUD „Branko Kršmanović”.

Na svečanosti su govorili *Čedomir Belić*, direktor DMDM i *Saša Šepić*, kustos Muzeja nauke i tehnike.

Od prvih mernih jedinica, do savremenih etalona i mernih uređaja

Gospodin *Čedomir Belić* se, prilikom otvaranja svečane akademije, obratio cenjenim ministrima, uvažanim državnim sekretarima, poštovanim pomoćnicima ministara, direkto-

Čedomir Belić, direktor Direkcije za мере и драгоцене метале

rima, profesorima, gostima iz drugih zemalja, bivšim direktorima Direkcije, penzionerima i zaposlenima.

– Večeras smo se okupili da proslavimo jedan značajan jubilej za

Himnom Bože pravde u izvođenju hora „Obilić“ AKUD „Branko Kršmanović”, započela je svečana akademija u Skupštini Srbije

našu zemlju, našu nauku i privredu – 150 godina od kada je Narodna skupština Kneževine Srbije usvojila, a knez srpski *Milan M. Obrenović* proglasio, Zakon o merama 1. decembra 1873. godine. Ovim zakonom Srbija je uvela metrički sistem mera, koji je bio u skladu sa savremenim evropskim standardima i koji je omogućio napredak u različitim oblastima privrede, kulture, obrazovanja i nauke. Usvajanjem ovog zakona počela je istorija zakonske metrologije u Srbiji.

Metrologija kao nauka o merenjima jedna je od najstarijih nauka, i daje osnovu naučnim istraživanjima, te je neophodna za razvoj drugih nauka. Ona je takođe neophodna za zaštitu potrošača, zdravlja, životne sredine i nacionalne bezbednosti.

U Srbiji se metrologija razvijala kroz različite istorijske periode i prilagođavala se promenama u društvu i nauci. Od prvih mernih jedinica i mera koje su koristili naši preci, preko uvođenja metričkog sistema i osnivanja prvih državnih laboratorija i institucija, do savremenih etalona i mernih uređaja koji koriste najnovija dostignuća u fizici i elektronici. U svim tim periodima, svi koji su radili na poslovima metrologije ili u vezi sa tim poslovima, predvođeni metrolozima pokazivali su visok nivo stručnosti, posvećenosti i inovativnosti, doprinoseći razvoju metrologije u Srbiji i u svetu.

Danas, poslove metrologije u Srbiji obavljaju Ministarstvo privrede, Direkcija za mere i dragocene metale, ovlašćena tela koja obavljaju poslove overavanja merila, imenovana tela koja obavljaju poslove ocenjivanja usaglašenosti kao i jedini imenovani nosilac nacionalnih etalona INN „VINČA”.

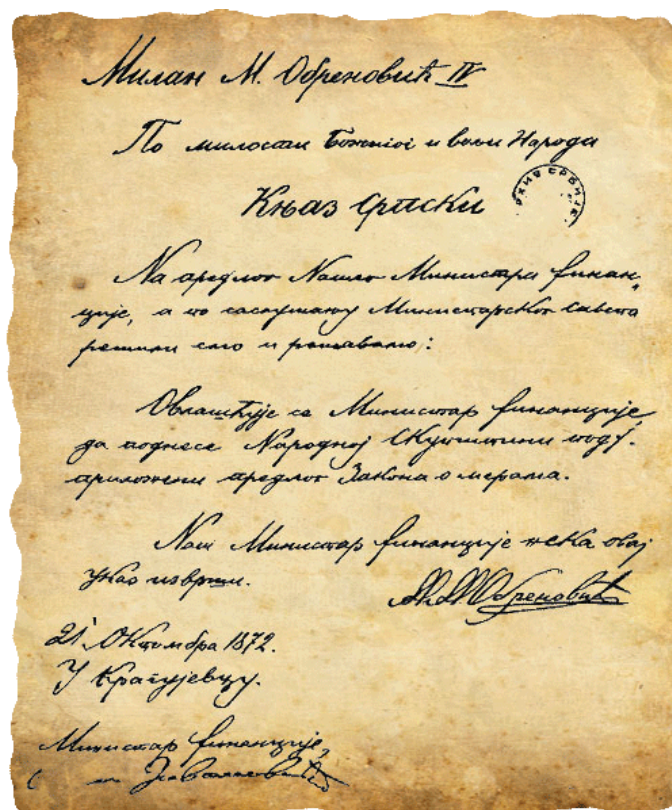
Direkcija za mere i dragocene metale kao stub metrološkog sistema Srbije i međunarodno priznata nacionalna metrološka institucija ima misiju da razvija i osigura primenu odgovarajuće infrastrukture merenja koja obezbeđuje tačna, pouzdana i poštena merenja, čija je svrha doprinos prosperitetu, unapređenju kvaliteta života građana i povećanju konkurentnosti privrede – rekao je gospodin *Čedomir Belić*, direktor DMDM, i svoje obraćanje završio rečima zahvalnosti prisutnima:

– „U ostvarivanju ove misije, vi koji ovde sa nama obeležavate ovaj jubilej, dali ste i dajete svoj doprinos. Hvala vam na tome! Posebno želim da se zahvalim svim zaposlenima na njihovom trudu, stručnosti i predanosti. Vi ste snaga koja omogućava da naša Direkcija za mere i dragocene metale bude prepoznata kao lider u regionu u oblasti metrologije“.

Zahvalnice za uspešnu saradnju i doprinos radu DMDM

Na samom kraju ove svečanosti direktor *Belić* zahvalio je svima prisutnima i uručio zahvalnice za uspešnu saradnju i doprinos radu DMDM: *Dr Jeleni Begović*, Ministarki nauke, tehnološkog razvoja i inovacija; Institutu za nuklearne nauke „Vinča”; *Tatjani Bojanić*, direktorki Instituta za standardizaciju Srbije; *Mr Draganu Pušari*, direktoru Akreditacionog tela Srbije; *Prof. dr Danilu Rončeviću*, direktoru

Službe za upravljanje kadrovima; *Zoranu Leviću*, direktoru Muzeja nauke i tehnike; *Jovici Zariću*, generalnom direktoru AD Insa; *Zoranu Đorđeviću*, v. d. direktora JP „Pošta Srbije”; *dr Adamu Sofronijeviću*, direktoru RJ „Srbijamarka” Pošte Srbije; Nekadašnjim direktorima DMDM *mr Draganu Miloševiću*, *dr Jeleni Pantelić Babić* i *mr Vidi Živković*, kao i direktorima nacionalnih metroloških instituta iz regiona – *mr Milici Ristović Krstić*, *Gordani Bajić* i *Paunu Ilčevu*.

Ukaz kneza Milana Obrenovića o podnošenju predloga Zakona o merama Skupštine Srbije, 21. oktobra 1872. godine (Arhiv Srbije, NSF I P 671872)

Zahvalnice za uspešnu saradnju i doprinos radu DMDM

Narodna skupština Kneževine Srbije izglasala je, još 1. decembra 1873. godine, Zakon o merama, čime je u Srbiji zvanično prihvaćen decimalni metarski sistem i obrazovano Odeljenje mera pri Ministarstvu finansija sa zadatkom da se stara o kontroli mera i poređenju pramera. Istorijsko nasleđe Odeljenja mera Kneževine Srbije danas čuva Direkcija za mere i dragocene metale.

Povodom ovog značajnog jubileja, Pošta Srbije objavila je emisiju prigodnih poštanskih maraka, kao i koverta, sa motivima prvih etalona Kneževine Srbije, o čemu je pisano u prethodnom broju (9-10/2023) našeg časopisa "Kvalitet i izvrsnost".

Motivi prikazani na koverti predstavljaju etalon mase 1 kg sa rednim brojem 33, koji je Kneževina Srbija dobila nakon potpisivanja „Metarske konvencije“ i kubator, uređaj koji je služio za pregled i baždarenje buradi i kaca.

Nakon održane svečanosti gosti su imali priliku da vide nacionalne etalone dobijene krajem XIX veka, arhivsku metrološku građu, kao i predmete iz tog perioda, koje čuva Muzej nauke i tehnike u Beogradu, a koji su bili izloženi u holu Narodne skupštine.

Nacionalni etalon metra N° 30 i Nacionalni etalon kilograma N° 11

Nacionalni etalon jedinice mase (godina proizvodnje: kraj XIX veka)

Garnitura tegova od 1 mg do 10 kg (godina proizvodnje 2000)

Srpski prototip metra N° 30 (godina proizvodnje 1889)

Učesnici svečane akademije povodom 150 godina metrologije u Srbiji